

TER ONDERTEKENING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2023-0000579059

Datum
14 september 2023

Aan de minister van BZK
Van de wnd. DGVB

nota

Beleidsreactie op onderzoek hemelwater- en
grijswatergebruik

Samengewerkt met
ministerie van IenW

Bijlagen
1

Aanleiding

In de Kamerbrief van 28 juni jl.¹ heeft u toegezegd na het zomerreces de beleidsreactie op het rapport *Hemelwater- en grijswatergebruik in het gebouw. Mogelijke verplichting in Bbl*², uitgevoerd door Witteveen+Bos, te sturen.

Met het rapport heeft u uitvoering gegeven aan uw toezegging tijdens het tweeminutendebat Klimaatakkoord gebouwde omgeving (CD d.d. 15/09/2022)³ bij de behandeling van een door de leden Van Esch en Bromet ingediende motie, om de voor- en nadelen van een mogelijke verplichting in het Bbl van hemelwater- en grijswatergebruik in het gebouw bij nieuwbouw, in kaart te brengen.

Het rapport is op 12 juni 2023 aan de Kamer gestuurd.

Deze beleidsreactie is namens u en de minister van IenW.

Met bijgaande beleidsreactie wordt ook uitvoering gegeven aan de aangenomen motie van het Kamerlid Minhas (VVD) en c.s.⁴, waarin werd verzocht te onderzoeken of bij de herziening van het Bouwbesluit maatregelen genomen kunnen worden die leiden tot slimmer watergebruik.

Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd in te stemmen met het voorstel om nu geen verplichting in het Bbl op te nemen, maar om wel een aantal vervolgonderzoeken samen met IenW op te pakken, die tegelijkertijd te zien zijn als randvoorwaarden voor een mogelijke verplichting op termijn.
- Ook wordt u geadviseerd bijgaande beleidsreactie naar de Kamer te verzenden.

¹ Kamerstukken II, 27 625, nr. 633 (vergaderjaar 2022-2023).

² [Hemelwater- en grijswatergebruik in het gebouw Mogelijke verplichting in Bbl | Rapport | Rijksoverheid.nl](#).

³ Betreffende de motie bij Kamerstukken II, 32 813, nr. 1094 en vervolgens in maart 2023 in antwoord op de vraag (nr. 123) bij Kamerstukken II, 27 625 en 30 015, nr. 601 (vergaderjaar 2022-2023).

⁴ Kamerstukken II, 36 200 XII, nr. 14 (vergaderjaar 2022-2023).

Kern

Bij het tegengaan van (drink)waterschaarste is het toepassen van hemelwater of grijswater in het gebouw slechts één van de vele mogelijke bouwstenen. Alternatieve bronnen en andere methoden om drinkwater te besparen maken geen onderdeel uit van het onderzoek. Het ministerie van IenW werkt aan deze andere opgaven.

Onze referentie
2023-0000579059

Datum
14 september 2023

Er zijn vier voorbeeldsystemen beschouwd in het rapport.

De voordelen zijn dat elke van deze systemen zorgt dat het besparingsdoel om te komen tot een gebruik van 100 liter per persoon per dag (zoals geformuleerd is in de Water en Bodem Sturend brief) gehaald kan worden voor de nieuw te bouwen (m.n. grondgebonden) woningen, waarin een van deze systemen wordt toegepast. Een mogelijke verplichting voorziet niet op besparing in de bestaande bouw.

De nadelen en zorgpunten zitten op een aantal vlakken:

- De extra kosten in de nieuwbouw voor aanschaf en aanleg van deze systemen bedragen circa EUR 4.000,-- tot EUR 7.000,--. Een extra bouwtechnische eis aan een gebouw leidt dan tot extra investeringen en gebruikskosten. De integrale kosten, per kubieke meter hemelwater- of grijswater, worden daarmee veel hoger dan de huidige drinkwaterprijs. Omdat de terugverdienmogelijkheid ontbreekt (anders dan bij warmtepompen en zonnepanelen bijvoorbeeld), moet worden bepaald op welke wijze eigenaren van (m.n. grondgebonden) nieuwbouwwoningen kunnen worden gecompenseerd. Eenzijdig deze groep belasten voor het oplossen van een maatschappelijk probleem is niet rechtvaardig.
- Hemelwater- en grijswatersystemen verhogen de milieu-impact van een gebouw; extra materiaalgebruik en installaties zullen leiden tot een hogere milieudruk. Invoering van deze systemen is een contraire beweging ten aanzien van de brede wens om de MPG te verlagen.
- Hemelwater en huishoudwater zijn niet bedoeld als drinkwater, maar via andere blootstellingsroutes kunnen bewoners en bezoekers van woningen met deze systemen wel in contact komen met dit water. Het verkeerd gebruik van het water, verkeerde toepassing van de installaties, en verkeerde aansluitingen brengen (grote) gezondheidsrisico's met zich mee. De risico's zijn niet voor alle systemen even groot, zo zijn de gezondheidsrisico's voor een recirculatiedouche naar verwachting aanzienlijk kleiner.

De beleidsreactie is dat gelet op bovenstaande nu geen verplichting in het Bbl kan worden opgenomen.

Vervolg

Er moeten verdiepende onderzoeken worden gedaan naar een rechtvaardige lastenverdeling ter dekking van de extra investeringen, precieze gevolgen voor de MPG, verdiepend onderzoek naar de gezondheidsrisico's en nadere uitwerking van alternatieve oplossingen vraag en aanbod van drinkwater in evenwicht te houden. Ook zal nader moeten worden bepaald of landelijke regelgeving (Bbl) zich adequaat leent voor met name regionale problematiek (Zuid/Oost-Nederland).

Toelichting

In 2020 waren huishoudens verantwoordelijk voor 74% van het totale drinkwatergebruik in Nederland. Er is brede (media)aandacht en agendering van de toekomstige beschikbaarheid van drinkwater. Verwachting is dat de drinkwatervraag in Nederland door bevolkingsgroei en economische groei in 2030 groter zal zijn dan in 2020 (102 miljoen m³ meer), en daarnaast ook toeneemt door klimaatverandering (hete zomers) maar tegelijkertijd minder beschikbaar is (droogte).

Onze referentie

2023-0000579059

Datum

14 september 2023

Drinkwaterbesparing is opgenomen als beleidsdoel. In de brief Water en Bodem Sturend is het doel opgenomen om het drinkwatergebruik terug te brengen van 128 naar 100 liter per persoon per dag (lpppd). In de Nationale aanpak Klimaatadaptatie gebouwde omgeving is het verminderen van de vraag naar drinkwater in de gebouwde omgeving een van de ambities.

Bij het tegengaan van (drink)waterschaarste is het toepassen van hemelwater of grijswater in nieuwbouw één van de vele mogelijke bouwstenen. De onderzochte maatregel leidt op basis van aannames van de onderzoekers op landelijk niveau tot een drinkwaterbesparing van 1,7 tot 4,2% ten opzichte van het totale drinkwaterverbruik van huishoudens. De besparing in een nieuwbouwwoning waar één van de onderzochte systemen wordt toegepast, ligt tussen de 23 en 38%. Dit kan voor nieuwbouwlocaties waar op termijn mogelijke problemen worden voorzien voor drinkwaterlevering, een uitkomst bieden. Alternatieve bronnen en andere methoden om drinkwater te besparen inclusief de financieringsarrangementen daarbij, maken geen onderdeel uit van het onderzoek.

Het ministerie van IenW is verantwoordelijk voor drinkwater:

- IenW zal in het najaar van 2023 samen met de drinkwatersector een nationaal plan van aanpak drinkwaterbesparing opstellen. Hierin worden afspraken gemaakt over de verschillende type maatregelen en instrumenten. Naar schatting kan communicatie en bewustwording leiden tot een besparing van 1 à 10% op de geraamde toekomstige vraag naar drinkwater.
- Het Actieprogramma Beschikbaarheid Drinkwaterbronnen 2023-2030 heeft als doel om samen met betrokken partijen de opgave van ongeveer 102 miljoen m³ extra winningscapaciteit te realiseren en de waterbeschikbaarheid voor drinkwaterlevering tussen 2023 en 2030 te waarborgen. Daarnaast zal er een onderzoek komen naar beschikbare alternatieve bronnen om na 2030 te voldoen aan de drinkwaterbehoefte.

Communicatie

Vanuit communicatie zal een nieuwsbericht en socials via de kanalen van Volkshuisvesting Nederland plaatsvinden.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

N.v.t.

Onze referentie
2023-0000579059

Datum
14 september 2023

Motivering

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

Volgnummer	Naam
1	Kamerbrief beleidsreactie op rapport <i>'Hemelwater- en grijswatergebruik in het gebouw. Mogelijke verplichting in het Bbl'</i>